

tus, ut se iturum ad prætoris tribunal, ad futurum Virgulariæ diceret, processit palatio, procul sequi iussis militibus. Spectabatur occurrente populo, compositus ore, & sermonibus variis tempus atque iter ducens, donec propinquis Pisonem ^a frustra coercentibus, deferri Augusta pecuniam, quæ petebatur, iuberet. Isque finis rei, ex qua neque Piso ^b inglorius, & Cæsar maiore fama fuit. Cæterum Virgulariæ ^c potentia ^d ad eam nimiam civitati erat, ut testis in causa quadam, quæ apud senatum tractabatur, venire dedignaretur. Missus est prætor, qui domi interrogaret: cum virgines ^e Vestales in ^f foro & iudicio audiri, quoties testimonium dicerent, vetus mos fuerit. Res eo anno prolatae haud referrem, nisi pretium foret Gn. Pisonis & Asinij Galli super eo negotio diuersas sententias noscere. Piso quanquam ab futurum se dixerat Cæsar, ob id magis agendum censebat, ut absente principe, ^g senatus & equites possent sua munia ^h sustinere: decorum Reip. fore. Gallus, quia speciem libertatis Piso præceperat, ⁱ nihil satis illustre, aut ex dignitate populi Ro. nisi coram & sub oculis Cæsaris: eoque conuentum Italiae & adfluentis prouincias præsentia eius

OBSERVATIONES.

a Parum est, fortiter aliquid cœpisse, nisi in eo constanter perseveres.

b Non est inglorium litigare cum magno aliquo, & potente viro iusta de causa; ad eamque rem tantum afferre fortitudinis, & constantiæ quantum satis est ad illius libidines comprimendas, & potentiam infringendam.

c Potentia alicuius tum demum nimia, nec ferenda videri debet, cum is vocatus ad tribunal accedere dedignatur.

d Perraro feminae, cum animo sint impotenti, modum potentiæ tenent.

e Virginum Vestalium multo maior est, quam cæterarum seminarum, etiam amplissimarum autoritas, & dignitas, has tamen in foro, & iudicio audiri, quoties testimonium dicerent, vetus mos fuit, tanta debet esse iudiciorum autoritas, & dignitas, ut, quæ maxima sunt, illis submittantur.

f In foro, & iudicio testimonium dicere, honorificum est.

g Et senatum, & magistratus, absente principe, sua munia sustinere posse, si modo volunt, satis constat.

h Etsi libertas, & principatus in speciem ideo similes videtur esse, quod in utroque statu idem senatus, & idemque magistratus conspiciuntur, tamen natura multum differunt, quippe, in libertate nullus magistratus cuiusquam aut nutum obseruat, aut iussa moratur, sed quod quisque sentit, de eo libere sententiam dicit. Contra in principatu senatus, & magistratus speciem quidem autoritatis, & potestatis retinent, autoritatem vero, ac potestatem minime, cum ea penes unum principem sit. non ergo mirum est, Asinium Gallum humillimum Tiberii adulatorem Pisonis sententiæ aperte contradixisse, cum is censeret, magistratus, principe absente nihilominus sua munia obire posse. qua sententia haud dubie tota vis principatus conuellebatur, ac libertas reuocabatur. Hoc loco is, qui principatum in libera rep. nuper adeptus est, obseruet, se in eo totum esse debere, ut senatus, & singuli magistratus in necessitate adducantur, nihil in iis, quæ ad remp. pertinent, statuendi, nisi ipso presente, aut sane ipsius vnus iussu, & autoritate, nam si semel res ipsa palam fecerit, a magistratibus, si quisque munus fungatur suum, remp. administrari posse, videbitur princeps omnino superuacuis, cum eo resp. carere, hoc est, libera esse, absque vilo detrimento, possit.

i In rebus arduis, & magni momenti nihil satis illustre, atque ex dignitate agi posse videtur, nisi coram, & sub oculis ipsius principis.

seruanda